

OPINION LIVE OCH EN VÄRLDSCUPTÄVLING I LÄNGDSKIDÅKNING FÄLLEDES FÖR OTILLBÖRLIGT GYNNANDE

Vid sitt senaste möte prövade granskningsnämnden fyra SVT ärenden. Opinion live och en sändning av Världscupen i längdskidåkning fälldes och belades med särskild avgift (å 50.000 kr) som nämnden kommer ansöka om hos förvaltningsrätten. En av ledamöterna var skiljaktig och ville fria båda programmen. Sammanlagt 15 inslag prövades när det gäller saklighet och opartiskhet i en granskning angående sjön Torringen i SVT Nyheter Västernorrland och Sverige idag och en granskning i SVT Nyheter Skåne om ett projekt för att motverka extremism. Ett av dessa inslag (i SVT Nyheter Skåne) fälldes för att det stred mot kravet på opartiskhet.

OPINION LIVE FÄLLEDES FÖR EXPONERING AV VARUMÄRKEN

FÄLLT: Opinion live, SVT1, 2017-05-18, direktsänt debattprogram i krogmiljö; fråga om otillbörligt gynnande. 17/01403.

Programmet Opinion live som i vanliga fall direktsänds från studio i Göteborg, sändes denna gång från en offentlig krogmiljö i centrala Göteborg. Orsaken till detta var att utforska om en autentisk miljö kunde bidra till innehållet i programmet. En av spelplatserna i lokalen var en bar. Vid planeringen av programmet bedömde redaktionen att det skulle gå att sända så att logotyperna i miljön skulle gå att undvika så pass mycket att det inte skulle bli någon fokusering på dem. I sitt yttrande anförde SVT att det inte fanns så många offentliga miljöer att välja på för direktsändning efter kl. 22 och att miljön bidrog till autenticiteten samt att man ändå försökt undvika exponering av logotyper.

Granskningsnämnden konstaterade att vissa logotyper exponerades i sändningen. Främst ett varumärke på en skylt på en barkyl som kom i bild flera gånger under längre sekvenser där texten syntes tydligt. Även varumärkena på dryckeskranarna exponerades under vissa sekvenser i samband med de intervjuer som ägde rum vid bardisken. Nämnden ansåg att det lätt gick att urskilja varumärkena trots att de var suddiga i och med att de exponerades över en stor del av bilden.

Nämnden ansåg att det borde ha varit möjligt för SVT att utforma programmet så att en del av denna exponering undveks och fäller SVT för otillbörligt gynnande genom exponeringen av varumärkena under dessa sekvenser.

Den ledamot som var skiljaktig ansåg att programmet skulle frias även om bildutsnittet kunde varit mer återhållsamma för att minska varuexponering. Ledamoten ansåg dock att det skulle beaktas att varumärkena var en del av den autentiska miljön som SVT inte helt rådde över.

VÄRLDSCUPTÄVLING FÄLLEDES FÖR LOGOTYP I GRAFIK

FÄLLT: Längdskidor: Världscupen, SVT1, 2017-01-06, direktsändning från en tävling i längdskidåkning; fråga om otillbörligt gynnande och elektroniska företagsskyltar. Dnr. 17/00551.

Granskningsnämnden har på initiativ av Myndigheten för press, radio och tv granskat sändningen med utgångspunkt i bestämmelserna om otillbörligt gynnande och sponsring och, efter att initiativet togs, också bestämmelsen om elektroniska företagsskyltar.

Sändningen från herrarnas femte etapp i *Tour de Ski* – som också ingick i den totala världscupen i längdskidor - var 50 minuter lång. SVT styrde inte över tävlingssignalen utan erhöll som svensk rättighetsinnehavare den internationella signal som såg likadan ut i alla länder som sände tävlingen. Det var en direktsändning och den innehöll exponering av olika logotyper under olika delar av sändningen.

I samband med att tävlingens startlista, mellantider och resultatlistor visades i bild syntes en elektroniskt infogad skylt med *Viessmanns* logotyp. Vid ett flertal tillfällen visades *Polars* logotyp i en elektronisk skylt i samband med att åkarnas placeringar redovisades när de passerade en mellantid eller gick i mål. I samband med att vissa åkare startade visades logotypen för *Twitter* och/eller *Instagram* i anslutning till åkarnas namn, meriter och konton på sociala medier.

SVT skrev i sitt yttrande att *Polar* tillhandahöll tjänster nödvändiga för tidtagningen och att exponeringen var inom ramen för det som gäller enligt bestämmelsen om elektroniska företagsskyltar.

När det gäller bestämmelsen om otillbörligt gynnande och exponeringen av logotyperna för *Twitter* och *Instagram* så motiverades den dels med ett stort informationsintresse - många idrottare publicerar information om sig själva och sina karriärer och för att informera publiken om detta mervärde så visades i vissa fall åkarnas sociala medier-namn samt logotypen för den aktuella plattformen – dels med att logotyperna var mycket små och visades under väldigt korta stunder.

Logotypen för *Viessmann* visades vid fem tillfällen i samband med start- och resultatlistor och SVT poängterade i sitt yttrande att de resultatlistor som visades under och efter tävlingen är fundamentala delar av sändningen. Utan dessa resultatlistor blir tävlingen både ointressant och obegriplig för publiken. Således är informationsintresset betydande. Logotypen för företaget sitter ihop med de grafiska skyltarna och kan inte separeras. Det är alltså inte möjligt för publiken att ta del av start- och resultatlistor utan att också företagslogotypen exponeras. Alternativet att sända tävlingen utan start- och resultatlistor skulle innebära att SVT utelämnar helt avgörande information för den svenska publiken.

Det poängterades också att SVT under flera års tid generellt arbetat intensivt för att förmå rättighetsinnehavare att minska eller upphöra med olika typer av exponering av företagsnamn/logotyper i grafik i internationella tv-produktioner. I varje enskilt evenemang är samtidigt SVT bara en aktör bland många rättighetsinnehavare världen över. Regler och praxis ser annorlunda ut i andra länder och rent generellt finns ett större utrymme hos andra rättighetsinnehavare än hos SVT när det gäller den typen av exponering.

Granskningsnämnden skriver, gällande exponeringen av *Polar*, att den kan med hänsyn till det anförda, och mot bakgrund av vad SVT har uppgett om att det inte utgått någon ersättning för visningen, inte finna att sändningen i denna del strider mot bestämmelsen om elektroniska företagsskyltar.

Nämnden anser vidare att det fanns ett informationsintresse av att i sändningen hänvisa till åkarnas konton i sociala medier. Logotyperna för *Twitter* och *Instagram* som visades var dessutom små och förekom i bild under en relativt kort tid. Mot bakgrund av detta anser nämnden att hänvisningen till

kontona på sociala medier och exponeringen av logotyperna var motiverad av ett tillräckligt informations- och underhållningsintresse. Sändningen strider därmed inte mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande i denna del.

Skylden med *Viessmanns* logotyp som visades vid flera tillfällen bestod endast av just företagets logotyp. Vad SVT anfört om att *Viessmann* varit titelsponsor till evenemanget innebär inte, enligt bestämmelsen om elektroniska företagsskyltar, någon rätt att infoga företagets logotyp i start- och resultatlistor och bedöms därför inom ramen för bestämmelsen om otillbörligt gynnande. Företagslogotypen visades på endast en liten del av bilden under en förhållandevis kort tid, men den var placerad på ett sådant sätt att den syntes tydligt. Förekomsten av logotypen var enligt nämnden inte motiverad av ett informations- eller underhållningsintresse. Sändningen strider därför i detta avseende mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

Övrig varumärkesexponering som förekom i den fysiska tävlingsmiljön innebar enligt nämnden inte ett otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

Nämnden beslutar att ansöka hos Förvaltningsrätten om att SVT ska påföras en särskild avgift på 50 000 kronor.

En ledamot var skiljaktig och anser att sändningen borde frias bland annat med motiveringen att det fanns ett betydande informationsintresse även för tv-tittarna i Sverige att resultatlistorna visades i sportsändningen och att SVT inte rådde över den internationella tv-signalen från de aktuella tävlingarna, på samma sätt som SVT inte heller rådde över den varumärkesexponering i den fysiska miljön som fanns i tävlingsområdet och som förmedlades via tv-bilderna.

FÖRKORTAT INSLAG LEDDE TILL FÄLLNING

FÄLLT: SVT Nyheter Skåne, SVT1, 2017-01-31, kl. 18.30, 19.55 och SVT2, kl. 21.45 samt 2017-02-01, SVT1, kl. 18.30, 19.55 (friade inslag) och SVT2, kl. 21.45 (fällt inslag), inslag om ett projekt för att motverka extremism; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 17/00410.

Inslagen var en del av en granskning av projektet *Våra liv*, som skulle motverka våldsbejakande extremism i Malmö. Stort fokus låg på föreningen Spiritus Mundi som varit initiativtagare till projektet och som fått projektmedel från Malmö Stad, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor samt Arvsfonden. Granskningen visade dels att det fanns tveksamheter i ekonomin kring föreningens del i projektet och dels att projektet varit långt ifrån att nå de uppsatta målen. I båda dagarnas huvudsändningar, kl. 18.30, intervjuades ett flertal personer som var inblandade i projektet. I de kortare nyhetssändningarna sändes kortare versioner av samma inslag.

Inslagen anmäldes av Spiritus Mundi, som sammanfattningsvis menade att SVT drev en egen agenda mot föreningen och hade en partisk hållning i granskningen av projektet *Våra liv*.

SVT skrev i sitt yttrande att det fanns starka motiv till att granska projektet *Våra liv*, då Malmö stad tidigare fått hård kritik för att sakna åtgärdsplan i frågan om att avradikalisera ungdomar. Spiritus Mundi hade en central roll i projektet redan från början. Dessutom finansierades *Våra liv* till stor del av skattemedel. SVT visade också på saklig grund för den kritik som riktades mot föreningen.

Granskningsnämnden skrev i sitt beslut att den kritik som riktades mot Spiritus Mundi var allvarlig och krävde ett bemötande. En företrädare för föreningen fick i flera inslag ge sin syn på kritiken, men i

sändningen kl. 21.45 den 1 februari redovisades inte föreningens uppfattning trots att den var uppenbart känd för SVT. Därför fälldes inslaget för att strida mot kravet på opartiskhet. Övriga granskade inslag friades, men med kritik för att det framstod som att den aktuella föreningen ensam drev projektet trots att flera aktörer var inblandade. Flera ledamöter i granskningsnämnden var skiljaktiga, varav en ville fria samtliga inslag.

SJÖN TORRINGEN VAR INTE TORRLAGD

FRIAT med kritik: SVT Nyheter Västernorrland, 2017-04-25, SVT1, kl. 7.10, 7.40, 8.10, 8.40, 9.10, 18.30 och SVT2, kl. 21.45 samt Sverige idag, 2017-04-25, SVT2, kl. 17.30, inslag om sjön Torringen; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr. 17/01260.

Inslagen handlade om sjön Torringens låga vattennivåer. I löpet i SVT Nyheter Västernorrland kl. 18.30 och 21.45 sades: "Boende kritiska mot kraftbolag som tömt nästan en hel sjö". I inslagen intervjuades sedan en privatperson, som uttryckte stark oro för sjön och menade att det inte längre gick att fiska där. Senare i inslaget intervjuades ägaren av det kraftbolag som styr regleringen av kraftverk som använder Torringen som vattenmagasin. Han sa bland annat att de låga vattennivåerna berodde på liten nederbörd. I slutet av inslaget intervjuades även en representant för länsstyrelsen. Både han och inslagets reporter sa att vattennivån låg inom de värden som anges i aktuell vattendom.

Övriga inslag, både i SVT Nyheter Västernorrland och Sverige idag, var kortare varianter av samma reportage.

Inslagen anmäldes av kraftbolaget som sammanfattningsvis menade att nyheten var vinklad till företagets nackdel. Anmälaren skrev också att det felaktigt påstods att företaget hade tömt sjön på vatten.

SVT skrev i sitt yttrande att det i inslagen inte påstods att det aktuella kraftbolaget hade tömt sjön på vatten, och att de aktuella påannonseringarna var tillspetsade för att väcka intresse. Det framgick sedan tydligt att vattennivån var inom tillåtna gränser och det utpekade kraftbolaget fick bemöta kritiken.

Granskningsnämnden skrev i sitt beslut att det inledningsvis i SVT Nyheter Västernorrland kl. 18.30 och 21.45 framstod som att kraftbolagen tömt nästan hela sjön Torringen på vatten. Nämnden ansåg att SVT inte visat saklig grund för detta, men att det framgick i inslagen att kraftbolaget följde vattendomen och att vattennivån låg inom de nivåer som finns reglerade där. Ägaren för bolaget fick också bemöta kritiken. Nämnden bedömde därmed att bristen i saklighet inte var så allvarlig att inslagen stred mot kraven på saklighet och opartiskhet.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!